

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 434/2019 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om åtgärder i fråga om gruvdrift

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 434/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Mari Holopainen /gröna:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att säkerställa att följderna av CETA-avtalet och dess investeringsskydd har beaktats på ett tillräckligt sätt, inklusive indirekta konsekvenser såsom påtryckning,

hur ämnar regeringen efter justitiekanslerns anmärkning säkerställa att oavhängighet, god förvaltningssed och principerna för hållbar utveckling inklusive miljökonsekvensbedömningen och det sociala ansvaret förverkligas i arbets- och näringsministeriets verksamhet och

hur ämnar regeringen säkerställa att den inte direkt eller indirekt främjar projekt vars miljökonsekvenser eller förverkligande av sitt sociala ansvar inte är kända?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Investeringskyddets indirekta konsekvenser

CETA-avtalets investeringsskydd har väckt debatt i Finland och oro för möjligheterna att utveckla den nationella lagstiftningen eller ge myndighetsbeslut efter att avtalet trätt i kraft.

Finland är en rättsstat där verksamhetsutövarens ägarbas inte på det sättet frågar om avtalet avser inverkar på myndigheternas beslut eller realiseringen av verksamhetsutövarens ansvar.

Finlands grundlag innehåller bestämmelser om rättsstatsprincipen, i vilken principen om förvaltningens lagbundenhet väsentligen ingår. Enligt rättsstatsprincipen ska utövandet av offentlig makt bygga på lag. Myndigheten ska dessutom i all sin verksamhet följa principerna för god förvaltning, vilka bland annat förutsätter att myndigheten behandlar dem som utövar ärenden hos förvaltningen jämlikt och att den använder sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder ska vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. De ska skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen.

Den i frågan framställda oron för att myndigheternas beslut och ansvaret för miljöskadorna skulle basera sig på förhandlingar mellan myndigheten och verksamhetsutövaren är inte motiverad, eftersom denna framställning är en felaktig beskrivning av förvaltningsförfarandet vid

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 434/2019 rd

ett sådant ärende som beskrivs, och om det inträffade skulle det sannolikt leda till ett lagstridigt beslut och att beslutet hävs.

På nationell nivå och EU-nivå fäster man i allt högre grad uppmärksamhet vid kritiska eller strategiska råvaror. Inte heller dessa faktorer påverkar tillståndsprocesserna eller myndighetsförfarandena för projekten. Även i exceptionella omständigheter ska myndigheternas verksamhet bygga på gällande lagstiftning. Det är i sista hand Finlands riksdag som ansvarar för att lagstiftningen är förenlig med grundlagen.

Rättskyddet är en av de grundläggande rättigheter som tryggas i Finlands grundlag. Enligt rättskyddet har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan. I sista hand ger rättskyddet i grundlagen en part som till exempel upplever att ett myndighetsbeslut i ett sådant fall som spørgsmålet hänvisar till strider mot lagen, rätt att ta upp ärendet vid en oavhängig domstol för behandling.

De centrala principerna i Finlands rättssystem, vilka presenteras i svaret, motverkar effektivt den oro som presenteras i fråga om påtryckningar mot myndigheten och sådana påtryckningars följder för myndigheternas åtgärder eller på verksamhetsutövarens ansvar och på hur ansvaret realiseras.

Om oavhängigheten i arbets- och näringsministeriets verksamhet, god förvaltningssed och principen för hållbar utveckling

I all offentlig verksamhet, såsom när arbets- och näringsministeriet förverkligar arbets- och näringspolitiken i statsminister Marins regeringsprogram (agendan för hållbar tillväxt), ska lagen följas noggrant.

I egenskap av utövare av offentlig makt bär myndigheten, det enskilda ämbetsverket och tjänstemannen ansvar för att agera så att verksamheten bland annat uppfyller kraven på opartiskhet, oavhängighet och jämlikhet. Bestämmelser om tjänsteinnehavares skyldigheter och ansvar finns bland annat i statstjänstemannalagen. Bestämmelser om straffrättsligt tjänsteansvar och tjänstebrott ingår i 40 kap. i strafflagen (39/1889).

I många internationella jämförelser är Finland världens mest stabila och fria land och det land som bäst skyddar individens grundläggande rättigheter, med en god förvaltning och ett oberoende rättsväsende. Finland har förbundit sig till internationella avtal om mänskliga rättigheter samt EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Rättsstaten grund är högklassig lagstiftning som tryggar de grundläggande och de mänskliga rättigheterna och som i sista hand tillämpas i oavhängiga domstolar. Arbets- och näringsministeriet strävar genom prognoser och beredskap efter att se till att rättsstatsprincipen följs och att vardagen är säker.

I statsminister Marins regeringsprogram finns flera noteringar om gruvbranschen. Målet med noteringarna är att främja regeringens klimatmål, påskynda övergången från fossila bränslen genom att samtidigt uppfylla kraven på social rättvisa och förbättra miljöskyddet i gruvor.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 434/2019 rd

I enlighet med noteringarna i regeringsprogrammet tillsätter arbets- och näringsministeriet i januari 2020 en arbetsgrupp för att följa upp och stödja utvecklingsarbetet av den lagstiftning som styr gruvverksamheten. I arbetsgruppen representeras centrala intressentgrupper, bland annat sametinget och miljöministeriet. Dessutom har ett medborgarinitiativ om ändring av gruvlagen lämnats till riksdagen. Arbets- och näringsministeriet följer noga upp hur initiativet framskrider.

Arbets- och näringsministeriet förverkligar hållbar utveckling bland annat i enlighet med målen i statsminister Marins regeringsprogram och i Agenda 2030. Arbets- och näringsministeriet publicerade den 13 september 2018 en agenda för hållbar utveckling. Agendan för hållbar utveckling styr verkställandet av hållbar utveckling inom arbets- och näringsministeriet och främjar förvaltningsområdets engagemang för en hållbar utveckling.

Koncernbolagen Finlands Malmförädling agerar i enlighet med ägarstyrningens centrala principer. Bolagen och deras personal har förbundit sig till att i all verksamhet följa tillämpliga lagar och bestämmelser. Dessutom har koncernbolagen förbundit sig till realisering av samhällsansvar enligt principerna för statens ägarstyrning. Principerna för ägarstyrningen fastställs i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning samt i riktlinjerna för regeringens ägarstyrningspolitik.

EU har angett batteribranschen som en strategisk värdekedja med syftet att skapa en livskraftig batteriindustri i Europa. Samtidigt inrättades en aktör inom batteribranschen vid namn European Battery Alliance. Organisationen står nära kommissionen och dess främsta syfte är att befrämja samarbete inom industrin. Hösten 2019 uppstod dessutom BatteRIes Europe-forumet, som koordinerar forskningen inom branschen. Finland deltar i båda projekten. Dessutom deltar Finland med ett par andra EU-länder i förfarandet IPCEI (Important Project of Common European Interest) som gäller batterier, där medlemsstaterna för att påskynda uppkomsten av en europeisk batteriindustri ansöker om tillstånd hos kommissionen för att understödja branschföretagens forsknings- och utvecklingsarbete och de första industriella driftsättningarna med mer flexibla villkor än de vedertagna bestämmelserna om statsstöd medger.

Även i statsminister Marins regeringsprogram beaktas den europeiska batteriindustrin och de möjligheter den medför. Batteriindustrin erbjuder Finland möjligheter att skapa ny, ansvarsfull näringsverksamhet med högt mervärde i syftet att besvara klimatmålen. Business Finland strävar efter att genom programmet Batteries From Finland främja finländarnas andel inom forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten inom denna med europeiska mått mätt nya bransch samt säkerställa ett starkt fotfäste i värdekedjan som omfattar batteriernas hela livscykel. Verksamhetsförutsättningarna för enskilda projekt med aktörer i programmet, exempelvis eventuella myndighetstillstånd från behöriga myndigheter, behandlas på normalt sätt enligt tillståndprocesserna.

Geologiska forskningscentralen, som lyder under arbets- och näringsministeriet, är en forskningscentral för naturresurser och hållbar användning av dessa. Enligt forskningscentralens nya strategi är centrala målområdena batterimineraler, cirkulär ekonomi, informationslösningar och vattenhantering.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 434/2019 rd

Arbets- och näringsministeriet följer noga upp hur behandlingen av det ersättningsanspråk som framställdes till svenska staten 2019 med stöd av Energy Charter Treaty (ECT), eller energistadgefördraget, och dess investeringsskydd framskrider. Även Finland har undertecknat energistadgefördraget.

Helsingfors den 10 januari 2020

Näringsminister Mika Lintilä